CÎTEVA OBSERVAȚII ASUPRA GREȘELILOR DE ORTOGRAFIE SĂVÎRȘITE DE ELEVI

DE

I. POPESCU

După cum pronunțarea corectă a cuvintelor și a frazelor ușurează înțelegerea între vorbitori, iar «pronunțarea greșită, stîlcirea aspectului fonetic al cuvintelor îngreuiază comunicarea între oameni și duce la pierderi de timp și energie»[1], tot astfel și scrierea corectă înlesnește cititorului pătrunderea conținutului, pe cînd cea necorectă impune eforturi suplimentare și dăunează înțelesului.

Avînd în vedere importanța pe care o are scrierea corectă a cuvintelor și a frazelor, Consiliul de Miniștri, în dorința de «a ușura maselor largi populare însușirea scrierii românești și a grăbi ridicarea nivelului cultural al țării»[2], a aprobat la 16 septembrie 1953 noile norme ortografice ale limbii române, elaborate de Academia Republicii Populare Române.

Noile norme ortografice «pornesc de la principiul că limba scrisă trebuie să redea cît mai fidel, mai simplu și mai clar limba vorbită»[3].

De aceea, s-a căutat ca ele să redea «pronunțarea literară românească, folosindu-se în acest scop cele mai bune tradiții ale scrisului nostru literar»[4].

Deși aceste norme au intrat în vigoare de la 1 aprilie 1954, Hotărîrea Consiliului de Miniștri a stabilit ca în învățămînt, cu excepția celui superior, noile norme să se aplice în anul școlar 1955—1956.

Pentru a traduce în fapt dispozițiile acestei Hotărîri, Ministerul Învățămîntului a dat instrucțiuni amănunțite tuturor școlilor ca, în primele săptămîni

[1] Gramatica limbii române, [București], Editura Academiei R.P.R., vol. I, 1954, p. 53.
[2] Mic dicționar ortografic. Ediția a II-a. [București], Editura Academiei R.P.R., 1954, p. 5.
[3] Prof. D. Macrea, Îmbunătățirea normelor ortografice ale limbii române, în «Limba română», 1954, nr. 1, p. 5.
[4] Ibidem, p. 6.

BDD-A10307 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:46 UTC)

de școală, învățătorii și profesorii de limba romînă să explice elevilor noile norme ortografice.

Aplicarea în școală a prevederilor Hotărîrii Consiliului de Miniștri și a instrucțiunilor Ministerului Învățămîntului trebuie să aibă ca rezultat, chiar în cursul acestui an școlar, îmbunătățirea simțitoare a scrierii elevilor.

Această îmbunătățire este cu atît mai imperioasă, cu cît, în ultimii ani, unii absolvenți ai ciclului al II-lea al școlilor elementare făceau greșeli de ortografie. Nici despre absolvenții școlilor medii nu se poate spune că erau totdeauna siguri pe scrierea corectă a tuturor cuvintelor.

Normal ar fi ca cel puțin 80 % dintre elevii care au absolvit patru clase elementare să scrie fără nici o greșeală. Din nenorocire, realitatea este alta.

Nu mai departe decît în toamnă, am avut prilejul să constat că mulți dintre absolvenții celor șapte clase elementare nu știu să scrie. Astfel, 57 % din candidații la examenul de admitere la Școala profesională de energie electrică din București au săvîrșit greșeli de ortografie inadmisibile.

Greșelile cele mai frecvente rezultă din scrierea fără liniuță de unire sau apostrof [1] a unor cuvinte care se rostesc împreună ca: *l-a* sau *l-au* (pronume + verb), *i-a* sau *i-au*, *i-am* sau *i-ai* (pronume + verb), *s-a* și *s-au* (pronume reflexiv + verb), *le-a* și *le-au* (pronume personal + verb), *l-ar*, *i-ar*, *le-ar*, *ne-ar*, *ți-ar* (pronume personal + verb), *ce-l* și *ce-i* (pronume relativ-interogativ + pronume personal) sau *ce-i* (pronume interogativ + verbul a fi), *a-și* (prep. + pronume reflexiv), *a-l* (prep. + pronume personal), *să-l* și *să-i* (conjuncție + pronume personal), *să-mi*, *să-ți*, *să-și* (conjuncție + pronume reflexiv), *nu-i* și *nu-s* (adverb negativ + verbul a fi), *într-un*, *într-o*, *printr-un*, *printr-o* (prepoziție + articol nehotărît). Tot fără liniuță de unire sînt scrise și verbele la perfectul compus al indicativului sau la gerunziu urmate de pronumele personal sau reflexiv: a *adus-o*, *a văzut-o*, *întorcîndu-se*, *înscriindu-se*, *luîndu-l* etc.

Frecventă este și scrierea substantivelor proprii cu literă mică și a substantivelor comune cu literă mare. De cele mai multe ori substantivele nu sînt articulate. În schimb, pronumele sau adjectivele posesive *noștri*, *voștri* sînt scrise cu articolul *i (noștrii*, *voștrii)*. Acordul nu se face totdeauna, iar virgula este folosită la voia întîmplării, chiar de elevii cei mai buni.

Din cele cîteva exemple date mai sus se poate observa că elevii nu știu să scrie, deoarece nu cunosc gramatica. Ei scriu fără să-și dea seama de formele gramaticale; nu au precizate noțiunile de cuvînt și de silabă. Din cauza aceasta, confundă pe *la* (prepoziție) cu *l-a* (pronume + verb), pe *ia* (verb) cu *i-a* (pronume + verb), pe *sa* (pronume sau adjectiv posesiv) cu *s-a* (pronume reflexiv + verb), pe *sau* (conjuncție) cu *s-au* (pron. reflexiv + verb), pe *săi* (pronume sau adjectiv posesiv) cu *să-i* (conjuncție + pronume).

---

[1] Examenul s-a ținut înainte de introducerea în școli a noii ortografii, cînd elevii foloseau încă vechea ortografie.

BDD-A10307 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:46 UTC)

Mulți elevi scriu pe *să-l, și-l, nu-i, nu-s* etc. fără liniuță de unire, deși în limba romînă nici nu există cuvintele: *săl, șil, nui, nus.*

Necunoașterea gramaticii și a vocabularului limbii romîne poate să determine pe elevi să scrie ciudățenii ca cele cîteva desprinse din lucrările parcurse: *se împrieteni-se* în loc de *se împrietenise, învățîn-dul* în loc de *învățîndu-l, să-u* în loc de *său, sa-u* în loc de *sau, l-e* în loc de *le* (pronume personal), *î-și* în loc de *își, lu-i* în loc de *lui* (articol hotărît înaintea substantivelor proprii — ex. *lu-i Mitrea*).

Dovadă că aceste greșeli nu sînt întîmplătoare este faptul că în numeroase lucrări aceeași greșeală apare de 3—5 ori.

S-ar putea obiecta că situația nu este cea reală, deoarece datele statistice sînt luate de la examenul de admitere la o școală profesională. Aceste date sînt cu atît mai edificatoare, cu cît este vorba de elevi care nu mai au posibilitatea să-și însușească ortografia în școală, deoarece la aceste școli limba romînă nu mai figurează ca obiect de studiu obligator pentru toți elevii. În afară de considerentul acesta, trebuie să avem în vedere faptul că nu toți absolvenții școlilor de șapte ani sînt obligați să urmeze cursurile altor școli. De aceea, se impune ca ei să-și însușească ortografia în școala elementară.

Dacă în clasele I-IV elevii învață să scrie mai mult mecanic, deoarece lămuririle gramaticale ce li se pot da sînt prea sumare [1], în clasele V-VII ei studiază gramatica în întregime, deci nu mai sînt îngăduite greșeli de ortografie de felul celor menționate mai sus.

Cîtă vreme elevii nu-și pot explica rațional ceea ce scriu, nu se poate spune că și-au însușit ortografia. « Legarea scrierii de criterii gramaticale, referitoare la categoriile morfologice, la formația și valoarea cuvintelor respective, dă ortografiei un caracter rațional, însușirea ei depinzînd de folosirea conștientă a limbii însăși, de cunoașterea gramaticii, și nu de memorarea mecanică a scrierii stabilite oficial pentru fiecare cuvînt în parte.[2] »

Adesea am impresia că gramatica se predă în multe școli în mod teoretic, abstract, fără să se trezească interesul elevilor pentru ceea ce li se explică, legînd capitolele din gramatică de limba vorbită și de cea scrisă. Numai așa se explică de ce mulți elevi au o adevărată aversiune față de gramatică.

---

[1] De multe ori, în primele clase, se dau elevilor lămuriri care nu sînt pe de-a-ntregul valabile. Mulți învățători spun elevilor că *s-au* (pron. + verb) se scrie cu liniuță de unire, cînd este urmat de un verb; în caz contrar se scrie *sau*.

După terminarea ciclului II , elevii repetă, fără să se gîndească prea mult, ceea ce știu din ciclul I. Fiind puși să scrie fraze ca aceasta: « Sau rămîi la școală, sau pleci acasă », scriu fără ezitare: « S-au rămîi la școală, s-au pleci acasă ».

Aceasta dovedește că elevul n-a învățat nimic în plus în ciclul II în legătură cu scrierea lui *s-au* (pron. + verb) și *sau* (conj.)

Cred că ar fi mult mai folositor dacă, în primele clase, elevii ar fi obișnuiți să substituie pe *sau* prin *ori*. În scurtă vreme, ei s-ar deprinde să facă mintal această substituire atunci cînd nu sînt siguri cum se scrie corect.

Același procedeu s-ar putea folosi și pentru a-i învăța să distingă pe *sa* (pron. sau adj. pos.) de *s-a* (pron. + verb), încercînd să facă substituirea prin *ei* sau *lui*.

[2] Mioara Grigorescu, Principii gramaticale în ortografie, în « Limba romînă », 1954, nr. 1, p. 50.

BDD-A10307 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:46 UTC)

Atîta vreme cît noi profesorii nu vom reuși să trezim interesul elevilor pentru studiul gramaticii, legînd predarea fiecărei lecții de aplicații practice, nu vom putea să-i deprindem nici să scrie fără greșeli, nici să se exprime corect și frumos.

Din exemplele date mai sus se poate vedea că elevii scriu astfel, deoarece nu cunosc anumite capitole sau paragrafe din gramatică. În primul rînd, nu cunosc două capitole mari din morfologie: pronumele și verbul. Nu au precizate noțiunile de cuvînt și de silabă, de aceea scriu fără să se mai gîndească la sensul și valoarea cuvintelor; nu cunosc articolul, nu știu care substantive se scriu cu literă mare și care nu, nu au decît noțiuni vagi despre cuvintele compuse și scrierea lor. Din sintaxă nu cunosc acordul predicatului cu subiectul și nu-l fac, mai ales cei din mediul rural. Nu cunosc sintaxa propoziției și a frazei și, deci, nu cunosc nici regulile de punctuație.

Se pare că nici nu se acordă atenția cuvenită întrebuințării virgulei, predarea acesteia lăsîndu-se pentru capitolul destinat punctuației, în loc să se atragă atenția asupra întrebuințării ei la fiecare capitol sau paragraf din sintaxă. Predarea virgulei numai într-o oră sau două la sfîrșitul lecțiilor de sintaxă nu poate să ducă la deprinderea elevilor cu folosirea corectă a ei.

De fapt nici manualele de gramatică nu acordă toată atenția regulilor ortografice. Indicațiile ortografice sînt puține și numai la anumite capitole. Din cauza aceasta, nici profesorul nu reflectează totdeauna la aplicațiile ortografice care se pot desprinde din anumite capitole, iar elevul este cu atît mai puțin dispus să mediteze asupra unor probleme care nu i s-au indicat în mod special.

Pentru înlăturarea acestei situații anormale, se pot folosi numeroase metode. Rezultatul depinde de importanța pe care o acordăm scrierii corecte și de eforturile pe care le depunem pentru a obține aceasta.

Anul trecut, constatînd aceleași greșeli de ortografie la candidații la examenul de admitere la Școala medie tehnică de energie electrică din București, mi-am propus, chiar de la începutul anului școlar, să pornesc o adevărată bătălie împotriva greșelilor de ortografie.

În acest scop, din primele săptămîni, am dat la fiecare clasă cîte o dictare, alegînd un text cu un număr mare de probleme de ortografie. Am cerut elevilor ca dictarea să fie scrisă pe pagina a doua, iar pe prima să treacă numai numele și clasa. Corectînd lucrările, am notat pe prima pagină toate greșelile de ortografie. Am discutat cu elevii greșelile făcute, apoi am luat lucrările pentru a putea urmări progresele pe care le făceau în cursul anului. Păstrînd evidența greșelilor făcute de fiecare elev, am trecut la predarea gramaticii. Ținînd seama de cauzele care determinau pe elevi să nu scrie corect, am insistat în chip deosebit asupra acelor capitole din gramatică de care elevii aveau mai multă nevoie pentru a-și corecta greșelile. N-am trecut niciodată la un alt capitol pînă nu m-am convins că elevii au înțeles toate problemele pe care le ridica paragraful sau capitolul predat. Am insistat în chip deosebit asupra acelor părți din gramatică prin care elevii

BDD-A10307 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:46 UTC)

îşi puteau explica de ce anumite cuvinte sau grupuri de cuvinte nu se pot scrie decît într-un anumit fel.

La fonetică, în afară de regulile privitoare la despărţirea cuvintelor în silabe, am insistat asupra noţiunilor de silabă şi de cuvînt, făcînd pe elevi să înţeleagă că, dacă fiecare cuvînt este alcătuit dintr-un număr oarecare de silabe, se întîmplă adesea ca şi unele silabe să fie formate din două cuvinte. Am stăruit apoi asupra hiatului, eliziunii şi accentului.

La morfologie am insistat asupra scrierii cuvintelor proprii şi asupra formei genitivului şi dativului singular al substantivelor feminine cînd sînt articulate. Pentru a împiedica pe elevi să confunde articolul adjectival *cel*, *cei* cu *ce-l*, *ce-i* (pronume relativ-interogativ + pron. pers.) sau cu *ce-i* (pronume interogativ + verbul a fi) şi articolul posesiv *al*, *ai* cu *a-l*, *a-i* (prep. + pronume personal), am făcut numeroase exerciţii de scriere la tablă şi am analizat părţile de vorbire respective.

Întrucît pronumele face cele mai multe greutăţi elevilor, am insistat în chip deosebit asupra acestui capitol, în special asupra formelor scurte ale pronumelui personal şi reflexiv şi asupra poziţiilor pe care le pot avea aceste forme faţă de anumite cuvinte pe lîngă care stau, făcînd silabă împreună. Aci am reamintit ceea ce am discutat la silabă, eliziune şi accent, atrăgînd atenţia mai ales asupra lui *i* final care este nesilabic.

Problemele ridicate la pronume le-am legat apoi de predarea verbului. La acest capitol, am insistat în special asupra timpurilor compuse, asupra diatezei reflexive şi asupra formelor inverse. Cu prilejul predării şi recapitulării diatezei reflexive, am făcut multe exerciţii de scriere şi am analizat toate cazurile în care s-a folosit liniuţa de unire. Am făcut exerciţii în special cu elevii care nu ştiau să scrie corect, deoarece din discutarea greşelilor lor se putea învăţa chiar mai mult decît din analiza cuvintelor scrise corect.

N-am pierdut prilejul niciodată să fac cel puţin 2—3 exerciţii şi să-i pun pe elevi să lămurească de ce au scris aşa şi nu altfel, încadrînd totul în regulile de gramatică învăţate. De asemenea, cu prilejul analizelor morfologice, am cerut să se precizeze de ce s-au folosit anumite semne grafice.

Pe măsură ce am predat sau repetat gramatica, am făcut dese dictări. Greşelile constatate le-am notat pe prima pagină a lucrării de control dată la începutul anului şcolar. În felul acesta, am avut tot timpul evidenţa greşelilor pe care le făceau elevii şi a progresului pe care îl înregistrau. După 5 — 6 lucrări de control, am început să fac exerciţii la tablă şi mai ales dictări numai cu cei care nu ştiau să scrie, fără a neglija restul clasei.

Procedînd astfel, am reuşit ca, în cele mai multe clase, să nu rămînă nici un elev care să nu scrie corect la sfîrşitul anului şcolar.

Deşi metoda aceasta s-ar părea nu tocmai uşoară şi comodă, deoarece cere timp atît pentru corectarea lucrărilor, cît şi pentru păstrarea evidenţei greşelilor, totuşi rezultatele obţinute sînt mai mult decît satisfăcătoare.

BDD-A10307 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:46 UTC)

În ceea ce privește întrebuințarea virgulei, pentru a nu lăsa pe elevi să scrie așa cum se pricepeau, le-am recomandat să lase 4 pagini la începutul caietului de limba romînă — 2 pentru întrebuințarea virgulei în propoziție și 2 pentru întrebuințarea ei în frază. Pe măsură ce am explicat sintaxa, le-am cerut să-și treacă pe aceste pagini regulile care se desprindeau din fiecare capitol predat.

În felul acesta, cînd am ajuns la punctuație, n-am avut decît să repet și să sistematizez ceea ce elevii învățaseră în orele precedente. Avînd aceste reguli scrise la începutul caietului, elevii le consultau de cîte ori aveau nevoie.

Cu timpul, au ajuns să se deprindă să folosească virgula acolo unde trebuie și să evite întrebuințarea ei fără nici un rost. Se pot folosi și alte metode. Nici una nu va da rezultatele dorite, dacă predarea ortografiei nu va fi strîns legată de cunoașterea gramaticii.

Aplicarea noilor norme ortografice în școlile elementare, profesionale și medii a fost un prilej unic de mobilizare a tuturor cadrelor didactice în vederea îmbunătățirii scrierii. Întrucît această acțiune a fost susținută de Ministerul Învățămîntului și de secțiile de învățămînt, ar trebui continuată în tot cursul anului școlar și chiar în anii următori pînă vom reuși să deprindem pe toți elevii să scrie corect. Nu mai poate fi tolerată situația din anii trecuți cînd unii elevi ajungeau la examenul de admitere în învățămîntul superior fără să știe să scrie.

Această acțiune trebuie susținută cu aceeași perseverență ca și campania dusă în anii trecuți pentru lichidarea neștiinței de carte.

Nimeni nu poate să facă dovada că și-a însușit minimum de cultură atîta timp cît nu știe să scrie corect.

Limba, literatura și cultura noastră nu se pot dezvolta, dacă tineretul, care este chemat să contribuie la dezvoltarea lor, nu va fi deprins, la vremea potrivită, să scrie corect. Noile norme ortografice aprobate de Consiliul de Miniștri vor înlesni realizarea acestui deziderat. « Îmbunătățirea ortografiei limbii romîne este o acțiune de mare însemnătate care creează condiții prielnice pentru dezvoltarea limbii, a literaturii și a culturii noastre în genere » [1].

Pentru a îndeplini cu succes această sarcină, se cere nu numai un efort susținut din partea profesorilor de limba romînă, ci concursul tuturor cadrelor didactice. În caz contrar, elevii se vor strădui să scrie corect la limba romînă, dar vor continua să scrie oricum la celelalte obiecte, deoarece sînt mulți profesori care consideră ca o pierdere de timp corectarea greșelilor de ortografie.

Mobilizarea tuturor cadrelor didactice și perseverența învățătorilor și a profesorilor de limba romînă va contribui la îmbunătățirea scrierii elevilor școlilor elementare și medii.

Mai dificilă este situația elevilor școlilor profesionale, deoarece, începînd cu anul școlar 1955—1956, la aceste școli nu se mai predă limba romînă ca obiect

[1] Prof D. Macrea, Îmbunătățirea normelor ortografice ale limbii romîne, în « Limba romînă », 1954, nr. 1, p. 7.

BDD-A10307 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:46 UTC)

obligator de studiu. Cercurile literare programate de Ministerul Învățămîntului nu vor cuprinde decît o treime din numărul elevilor. Participarea la aceste cercuri fiind lăsată la aprecierea elevului, nimeni nu poate asigura cuprinderea în ele a celor care vin cu lipsuri mari din învățămîntul elementar. În felul acesta, două treimi din elevii acestor școli vor rămîne fără ajutorul profesorului de limba romînă. Din cauza aceasta, cei mai mulți vor continua să scrie, ca și pînă acum, cu vechea ortografie sau cu nici una — mai bine zis cu una specială a lor. Mulți dintre ei vor ajunge să scrie chiar mai rău decît pînă acum, deoarece, din constatările făcute la examenele de admitere în aceste școli, s-a văzut că mai mult de 50% din candidați nu știu să scrie. Întrucît nu li se va preda noua ortografie, ei nu vor putea să facă nici un progres, ci vor scrie cum vor putea. N-ar fi rău dacă Ministerul Învățămîntului ar reflecta mai serios asupra hotărîrii prin care se scoate limba romînă din planul de învățămînt al școlilor profesionale, lipsind pe acești elevi de completarea cunoștințelor de limbă și literatură romînă.

Din rîndurile lor se vor recruta în viitor maiștrii, șefii de secții, directorii de întreprinderi, activiștii sindicali și de partid și chiar unii dintre conducătorii vieții noastre politice. Ar fi o mare greșeală să se susțină că aceștia vor ști suficient din ceea ce au învățat în școala elementară, că și-au însușit suficiente cunoștințe de cultură generală pentru a nu se găsi într-o permanentă inferioritate față de acei care vor absolvi o școală medie sau un institut superior.

Este datoria Ministerului Învățămîntului să analizeze cu toată seriozitatea situația acestor elevi, care au nevoie nu numai de o bună pregătire practică, ci și de o serioasă orientare culturală.

Din cele expuse mai sus, se desprinde ca o datorie imperioasă a tuturor cadrelor didactice, dar mai ales a profesorilor de limbă romînă și a învățătorilor, a organelor de îndrumare și control și chiar a Ministerului Învățămîntului de a studia și de a aplica toate metodele posibile pentru a face ca Hotărîrea Consiliului de Miniștri privitoare la noile norme ortografice să devină o realitate și în rîndurile tineretului care trebuie obișnuit să se exprime și să scrie corect.

BDD-A10307 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:46 UTC)